

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

De tonsura et habitu clericoru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

nentiaz de iure et stare et comparere in
 ipis concilijs nō curarūt penas in ipis
 expressas minime formidātes forte su-
 pna quadā et crassa predicti statuti do-
 mini Sifridi maxime ignorantia volen-
 tes suam inobedientiā excusare. Verū
 etiā de rigore iuris vt forsūt pluribus
 videretur circa premissa inexcusabiles
 videantur. hi qui circa talia excesserunt
 Quia tamen huiusmodi statuti pene sūe
 multuz formidabiles. et fm aliquorum
 reputationem predicti excedētes repu-
 tari deberent suspensionis excōmunica-
 tionis et irregularitatis nexibus dam-
 nabiliter laqueati. Nos tamen miseri-
 corditer agere volentes delicta que sic
 p eosdem delinquentes hactenus facta
 sunt liberaliter remittim⁹. Nosq; a seu-
 tentijs suspensionis et excōmunicatio-
 nis eosdem delinquentes si et in qntuz
 in ipas inciderint vice nostra ad caute-
 lam absolucere studeatis. super irregula-
 ritatibus vero et eorum dispensationi-
 bus ipos ad sedem aplicamli et in qntū
 ipos eorum vrgent conciliētie presertiz
 rationabiliter informare quibus consci-
 entijs ipos in hac parte relinquimus re-
 mitterentes. ne at p hanc crassam et supi-
 nam ignorantiam de cetero valeant se-
 tueri et ōni semora excusatione fucata
 ad predicti statuti Sifridi obseruātiā
 totalem sciant et noscant de cetero pe-
 nitus obligatos ipm statutum quod est
 primum inter statuta ipius Sifridi et
 quod sic incipit. Licet de clericis qualis
 eos cum modestia. etc. de verbo ad vbu
 volumus et omnino precipim⁹ legi pu-
 blice intelligibiliter in sacra synodo me-
 morata et eisdem ibi presentibus ac alijs
 omnibus quorum interest publice pre-
 dici q; preter predictā nra synoduz om-
 nes prelatos collegia chustianitatu del-
 canos plebāos capellarios vicarios ac
 omnes et singulos de quibus in eodem
 statuto mentio fit penes in ipō statuto
 expressis si contrariuz fecerint innoda-

tos fm ipius continentiaz et plectēdos
 et per vos qui presentes fueritis hoc p-
 cipimus declarari. predictuz etiā statu-
 tum euz omnibus suis clausulis et pe-
 nis extendi volumus ad concilium in
 crastino beati Remigij confessoris āno
 quolibz celebranduz. Datum anno do-
 mini. M. ccc. xxxvij. in vigilia beati Pa-
 thie apostoli.

De tonsura et habitu clericorū.

Alramus dei gratia sancte Col-
 lomenf ecclesie archiepūs. sacri
 imperij p Italia archicācellari⁹
 etc. Dilectis sibi abbatibus. prepositis. de-
 canis ecclesiaruz collegiataruz necnon
 omnibus clericis secularibus et religio-
 sis ac vniuersis chustifidelibus nraū
 ciuitatis et diocesis Colomenf. salutez
 in domino sempiternaz. Quoniā diuersi
 generis hominū distingui et fecerunt per
 habitum professores consulte editiones
 tam ciuiles q; canonicas decreuerunt vt
 hi qui specialit diuino sint officio māci-
 pati et cōreplationi et oratiōi dediti ab
 ōi conformatione cessent epaliū. et in se
 qui sunt forma alijs et exemplar quomo-
 do deceat in domo domini conuersari p
 decentiā habitus extrinseci ostendant
 morum intrinsecaz honestatem. Et qd
 corde gerunt ore predicent. adu demon-
 strent tanq; militie deo et ecclesie milu-
 tanti specialiter deputati a secularibus
 sint seicūdi. Diuersa contra lasciuētes
 huiusmodi habituz coronaz crines et
 incessuz quēlibz ordini clericali minime
 congruentes a nris predecessorib⁹ et a
 nobis sub duris penis et grauib⁹ sen-
 tentijs emanarunt successiue. put refor-
 mationi horuz et honestati cleri expedi-
 re pro tempore putabatur diuersimode
 sunt sanctiones. Sane euz humana in-
 firmitas viciorum imitatrix que plus

S ij.

vetitis q̄ concessis solito immoratur. Nonnullos nostre ciuitatis et diocesis tam clericos q̄ prelatos h̄m̄di phibiti/ onibus non contentos adeo excecant vt inter ip̄os quod dolenter referimus quasi cōmunis morib⁹ irrepserit q̄ se in incessu moribus vestibus et capillis laicis et plus etiaz q̄ ip̄os deceat studeāt conformare quo ad vsu ac vtilitatem puuataz stipendiorum beneficaliū clericalis militie stipendiarij esse volunt. ad obsequia vero que horuz exigit receptio nequaq̄ se obnoxios reputantes ascribunt dedecori vice extimant et autumant inhonestum vt horum ordinum signis et insignijs in tonsura scz et habitū eos decentibus cōuersari et in publico comparere. minime aduertentes q̄ clericalis militie imo aliqui ex eis sacroruz ordinum sunt caractere insigniti ac q̄ nō soluz crudeliter famaz suaz negligunt et cleri status deformant sed et plerunq̄ more femineo laborare contra propria sua commoda moluntur. Incedunt siquidez in vestib⁹ artis et strictis quibus cum difficultatibus induuntur in tantū etiā breuibus q̄ vir per eas genua et inferiora feminalia deregunt. vā bolij etiam cum longis manicis p̄ particulas appendentes scissis et nō scissis ac nō solum longis sed vltra genua pendentibus et aliqui nimis breuibus amplis et latis multipliciter complicatis vtuntur. Subtus pro prima sub veste wambusia apparent contra clericalem decentiam deferentes. et q̄ nec licet in alijs vestibus eadem variata ex diuersis coloribus et figuris etiā scacata et virgata ex texturis sericis et alijs induuntur. Vestes etiam scacatas rubei et viridis coloris seu quibus de alio colore manica est assuta ante pectus et vltra cubitum multum et notanter nodatas a lateribus scissas ibi et in longum ad oram ac in manicis cum quadam reuolutione furratas. Ita q̄ ad modū corde

exteri⁹ apparet ip̄a notabiliter furratura. Nonnulli etiam coronas non deferunt et si ip̄as deferunt in locis hoc faciunt in debitis retro videlicet in capite vt duz velint ip̄as de quibus deberent merito gloriari possint sub crinibus occultare. Quidam etiam comaz et barbā exquisite nutriunt et desuper tincturis de auro et argento quod potius deberet ad vsu paupm erogari multifarie ornatis se cingunt quibus testas sine poras preciosas et simili modo ornatas. Cutillos trusorios et non solum trusorios sed et semgladios appendunt et eosdem non tantū in populo et in grā/ de cleri scandalum sed inter enunitates et in ecclesijs vbi beneficiati sunt. et q̄ deterius est quādo diuinis intersunt officijs in omnipotentis dei offensam deferre publice non verentur. Caligis rubeis glaucis et viridibus se caligant et calceis modo vario pforatis tincif. sic etiaz q̄ incisuz coreuz aliquibus in calceis appendet per frustra voluntaria hinc et inde obliti celestis militie cui ascripti sunt tanq̄ inseruientes armate militie induuntur. Aliqui etiam ex dissolutionis fomite caputis vtuntur longis quibus similibus monachi conuersi intra septa sui monasterij solent vi causam legitimam cōfingentes q̄ ip̄orum caputiorum caudis nuda manuza frigoribus protegant. quas non solum debentius commodius sed et vtilius ac vbertius preseruaret. Ab his in abusiuis si eisdem vtentur vestium amplitudo. Plures etiam quidaz capucia pforata scissa et fissa cum magnis panniparticulis pendentibus. quedam vermiculata filis sericeis aureis et argenteis de eisdem desuper varijs contextis et depictis figuris et gemmis ornata deferunt statum suum in premisis et pluribus alijs plus q̄ laici dissoluentes. Et adeo se suis stulticijs et supstitiosis adinventionibus gloriātes vt suo iudicio

Statuta Walrami. capit. Ci

plus laudetur qui plures et magis raris formas adiuuenit et gestat et in his abusionibus plus laicis se conformat sic quod nullus delectus vel modicus prope deat inter tales clericos et laicos excessiue delicatos et plus etiam quam eisdem deceat dissolutos. Nos igitur cupientes ex debito pastoralis nostri officij ut tenermur premissis que nuper in uisitatione nostra generali nonnullis nostre ciuitatis ecclesijs personaliter per nos impensa. ac in alijs per nostros commissarios facta tam notoria et pro more iam euidentis abusio inoleuit reformationi nostre reseruauimus speciali competentes adhibere medelas. ut eos quos ad delationem habitus consue in excessu et conuersatione honestate congruentes ordini clericali uirtutum premia non inducitur. Licet de rigore iuris secundum decretum Innocentij. pape. ij. qui precipit ut clerici uniuersi in statu mentis in habitu corporis deo et hominibus placeant resudent. et nec in supfluitate fissure aut colore uestium nec in mensura intuentium quorum forma et exemplum esse debent offendant aspectum. Sed potius quod eorum deceat sanctitatem quam si moniti ab episcopis emendare noluerint ecclesiasticis careant beneficijs contra totiens monitos ad priuationem beneficiorum suorum procedere nunc possemus. Quam iustum esset ut beneficijs priuarentur qui eisdem se reddunt indignos et ipsorum insignijs abutuntur. ut scilicet cum illis quorum sectantur gestus et leges recipere in legibus disciplinam. saltem minus pro ad presens proficere credimus. tam adlectarum penarum exaggeratione quam ad sciendarum de nouo formidine possemus a suis ausibus temerarijs refrenare. Non enim igitur uniuersos et singulos nostre ciuitatis et diocesis. priores et parochianos et clericos beneficiarios et quoscumque etiam alios in sacris ordinibus constitutos et non constitutos pro clericis gerentes cuiuscumque dignitatis pre-

eminentie conditionis aut status fuerint quatenus a premissis omnibus et singulis abusionibus presertim coram nobis necnon in locis. aut inter ecclesias et emunitatem ecclesiarum ubi beneficiarij existunt penitus abstineant et honeste incedant secundum decentiam clericalem tonsuram ac habitum deferant suo ordini congruentes. Et superius cuncti nusquam compareant nisi tempus hoc requirat vel recessuri sint a locis ubi degunt aut sint in itinere constituti. Alioquin nobis in premissis vel premissorum quolibet non parentes vel contrarij facientes triginta sex dierum monitione premissa quoruz ipsi duodecim pro primo. duodecim pro secundo. Reliquos uero duodecim pro tertio termino pempit. et monitione canonica assignamus. ex nunc prout ex tunc excommunicationis sententiam ferimus in his scriptis. Non estes nihilominus vos omnes et singulos nostre ciuitatis et diocesis ecclesiarum collegiarum decanos necnon subdecanos ecclesie nostre. Coloniensis in uirtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis late sententie quam in vos et quolibet uestrum sex dierum monitione premissa in his scriptis ferimus si non feceritis quod mandamus. quatenus vos decani predicti auctoritate uobis in hac parte competente. necnon tu subdecane predicta auctoritate quam tibi in hac parte per presentes specialiter indulgemus postquam uobis post dictam nostram monitionem aliqui de prelatijs canonicis seu clericis ecclesiarum uestrarum apparuerit excedere in premissis seu aliquo premissorum super quo uobis et simpliciter volumus adhiberi relationi uestre plenam fidem. Statim absque more dispensatione quam citius poteris administrationibus distributionibus fructuum reddituum prouentuum obuentuum prebendarum et beneficiorum suorum necnon distributionum et presentiarum inhibeatis et

S. ij.

interdicatis. quibus nos presentibus interdicim⁹ et etiam inhibem⁹ ne post monitionem vestram ipsis quicq̄ de premissis sine in grosso sine in minuto distribuant sine administrent quomodolibz vel assignent. Cū illis fructus beneficiorū suorū merito subtrahantur quibus ecclesiastica commoda denegantur. Alioq̄n in administratores et distributores predictos in premissis contrariū facientes sex dierum monitione premissa excommunicationis sententiam ferimus in his scriptis. Nolum⁹ etiam q̄ nomina rebellū presenti nostro mandato nobis intra mensem postq̄ vobis de huiusmodi rebellione apparuerit publicū per incesus fideliter referatis. vt contra eosdem p̄t eorum proteruitas exegerit per alia iuris remedia artius procedere valeam⁹. Porro vos etiam omnes et singuli sup̄dicti premissis inobedientes et rebelles. lapsō dicto nostre monitionis termino tanq̄ excommunicatos et a cōmuniōe hominū exclusos nequaq̄ ad diuina officia admittatis nec cū ipsis intersitis eisdem sed eos in actibus legitimis ac in omni humanitatis solatio penit⁹ euitetis. sicut penas a iure statuta sup̄ his incurrere formidatis vt sic rubore confusa premissis abstineret et ad gremiū ecclesie matris sue redire et a dictis sententijs absolucōis beneficiū querere compellantur. Quaz absolutionem nobis et officiali nostro dūtaxat presentibus referuam⁹. ipsi officiali nostro eosdem absoluēdi. nisi prius exacta ab ipsis et prestita iuratoria cautione q̄ mandatis ecclesie parere debeant humiliter. et postq̄ talem cautionē prestiterint eis iniungat in virtute huiusmodi iuramenti. q̄ de cetero ab his propter que has inciderunt sententias abstinebunt potestatem omnimodā adimentes. Per premissa aut nolum⁹. nec intentionis est nre iurisdictioni vestre decanorū quā vobis in correctōne p̄r

dictorum excessuum quomodolibz v̄dicare potestis in aliq̄ derogari seu tuaz subdecani. Cui propter hoc q̄ decanus ecclesie nostre Coloniens̄ hactenus nō fecit nec adhuc facit in ipsa ecclesia nra residentiam personalez in premissis auctoritate nostra exequendis dedimus potestatem ad alia que tibi non competunt prorogari. Sed hinc inde iurisdictionem v̄iaz. nec plus auctam nec diminutam sed in suo statu saluā manere p̄uidemus sicut ante. penis etiam et sententijs alijs a iure communi p̄decessorum nostrorū statutis atq̄ nostris preceptis aut mandatis contra et in p̄fatos abusores prolatis et expressis in suo robore nihilominus duraturis. In sup̄ vobis vniuersis et singulis christiānitatum decanis per nostras ciuitatem et diocesim constitutis sub pena excommunicationis late sententie quā in vos et vestrum quemlibz sex dierum monitione premissa in his scriptis ferimus si presenti nostro mandato non parueritis districte precipiendo mandam⁹. quatenus postq̄ vobis aliquem pastorum. plebanorū. rectorū. seu vicariorū p̄petuorum ecclesiarū seu capellanū intra limites vestrorum decanarum consistētium. et ipsas ecclesias seu capellas quomodolibz officiantū lapsō dicto nostre monitiōis termino excedere in premissis seu in aliquo premissorū apparuerit publicum per incesum nobis ex tūc nomina ipsorum excedentium intra menses fideliter referatis. vt deo actore ad gratiūz Goedensberch in vigilia beati Michaelis. Anno domini Millesimo trecentesimo tricesimo septimo.

De cinctura et vestibus clericorum.

Alramus dei gratia sancte Coloniens̄ ecclesie archiep̄us. sacri